

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sk/35/2018
Identifikačné číslo spisu: 7017201041
Dátum vydania rozhodnutia: 27.05.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:7017201041.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Judity Kokolevskej a JUDr. Sone Langovej, v právnej veci žalobcu: Ing. M. I., nar. XX.XX.XXXX, bytom Q. S. Č. XXX, G., právne zastúpený: JUDr. Jana Berecová - Titková, advokátka so sídlom Dubová č. 2, Nitra, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, Ul. 29. augusta č. 8 a 10, o správnej žalobe o preskúmanie rozhodnutia žalovanej číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 08.09.2017, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 05.06.2018, č. k. 2Sa/31/2017-20, takto

rozhodol:

- I. Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .
- II. Žalovanej nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Sociálna poisťovňa, ústredie ako správny orgán prvého stupňa rozhodnutím číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 02.06.2017 podľa § 69b ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 140/2015 Z. z., účinnom od 01.01.2016, priznala žalobcovi od 01.01.2016 vyrovnávací príplatok v sume 241,10 € mesačne.
2. Žalovaná (jej generálny riaditeľ) rozhodnutím číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 08.09.2017 odvolanie žalobcu zamietol a prvostupňové rozhodnutie potvrdil.
3. Žalobca sa správnou žalobou domáhal zrušenia rozhodnutia žalovanej a priznania doplatku vyrovnávacieho príplatku aj za obdobie od 10.04.2015 do 31.12.2015, keď jeho doterajšia vzájomne korešpondencia bola riešená súdnou cestou, pričom Krajský súd v Košiciach rozsudkom č. k 5Sd/35/2016-16 zrušil predchádzajúce rozhodnutie Sociálnej poisťovne č. XXX XXX XXXX zo dňa 29.02.2016 o nepriznaní doplatku vyrovnávacieho príplatku a uložil jej, aby vo veci znovu rozhodla.
4. Krajský súd v bode 24. rozsudku poukázal na to, že dôvodom zrušenia predchádzajúceho rozhodnutia Sociálnej poisťovne č. XXX XXX XXXX zo dňa 29.02.2016 rozsudkom krajského súdu č. k.

5Sd/35/2016- 22 zo dňa 15.11.2016 bolo nedostatočné odôvodnenie uvedeného rozhodnutia v tom smere, že nebolo zrejmé, či pri posudzovaní nároku bolo aplikované ustanovenie § 69b ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 140/2015 Z. z., a ak nebol aplikovaný, z akého dôvodu. Poukázal tiež na to, že v uvedenom rozsudku sa krajský súd zaoberal aj námietkou žalobcu, týkajúcou sa dátumu priznania vyrovnávacieho príplatku. Teraz preskúmaným rozhodnutím žalovaná realizovala uvedený rozsudok, pričom v jeho odôvodnení uviedla, že aplikácia § 69b ods. 5 je bezpredmetná, lebo uvedené ustanovenie sa vzťahuje iba na prípady, ak starobný dôchodok podľa zákona č. 461/2003 Z. z. alebo starobný dôchodok podľa predpisov Českej republiky je upravený z dôvodu súbehu s inou dávkou, z dôvodu súbehu s príjmom zo zárobkovej činnosti.

5. V bode 25. rozsudku krajský súd poukázal na to, že inštitút vyrovnávacieho príplatku bol zavedený zákonom č. 140/2015 Z. z. , ktorý nadobudol účinnosť 01.01.2016, pričom zákon neobsahuje prechodné ustanovenie, ktoré by umožňovalo priznať vyrovnávací príplatok od skoršieho dátumu a preto nie je možné vytýkať žalovanej, že žalobcovi vyrovnávací príplatok priznala od 01.01.2016. Výpočet výšky vyrovnávacieho príplatku zodpovedá právnej úprave. Krajský súd preto správnu žalobu zamietol ako nedôvodnú.

6. Rozsudok krajského súdu napadol dňa 30.07.2018 včas podanou kasačnou sťažnosťou žalobca (ďalej aj „sťažovateľ“) z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. g) zákona č. 165/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“), teda z dôvodu, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

7. Podľa názoru sťažovateľa nie je správne právne posúdenie jeho požiadavky na priznanie vyrovnávacieho príplatku späťne odo dňa priznania starobného dôchodku, teda aj za dobu od 10.04.2015 do 31.12.2015 ako neopodstatnenej s odôvodnením, vzhľadom na neexistenciu prechodného ustanovenia, ktoré by umožnilo priznanie vyrovnávacieho príplatku skôr ako od 01.01.2016. Poukázal na skutočnosť, že dôchodok z Českej republiky poberá na základe čl. 20 ods. 1 Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o sociálnom zabezpečení (č. 318/1994 Z. z.), v zmysle ktorej mal jeho zamestnávateľ k 31.12.1992 sídlo na území ČR, hoci počas produktívneho života nikdy na území ČR nepracoval; v dôsledku toho starobný dôchodok priznaný a vyplácaný podľa predpisov Českej republiky spolu so starobným dôchodkom, priznaným podľa zákona č. 461/2003 Z. z. bol od priznania v súčte nižší, ako keby mal všetky doby zamestnania získané do rozdelenia ČSFR, iba podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, teda jeho výška nezodpovedala jeho právu na primerané zabezpečenie v starobe podľa čl. 12 a 39 Ústavy Slovenskej republiky.

V tejto súvislosti poukázal na rozsudky Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9So/200/2011, 9So/203/2011, 9So/124/2013, 1So/66/2013, 1So/43/2016 a 1So/79/2016.

Žiadal preto, aby kasačný súd rozsudok krajského súdu zmenil, rozhodnutie žalovanej zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie a aby zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi náhradu trov kasačného konania v celkovej výške 160,12 €.

8. Žalovaná vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti zo dňa 18.09.2018 nepovažovala námietku žalobcu za dôvodnú, pretože inštitút vyrovnávacieho príplatku bol do zákona č. 461/2003 Z. z. zavedený až zákonom č. 140/2015 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2016 a preto vyrovnávací príplatok možno aj s poukazom na čl. 2 Ústavy priznať najskôr od tohto dňa.

Pokiaľ žalobca poukazoval na vyššie označené rozsudky najvyššieho súdu v daných konaniach išlo o iné skutkové situácie.

Žalovaná preto navrhla, aby najvyšší súd kasačnú sťažnosť zamietol ako nedôvodnú.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S. s. p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

10. Sťažovateľ nesprávne právne posúdenie veci videl v posúdení jeho nároku na vyrovnávací príplatok, resp. na doplatenie vyrovnania starobného dôchodku odo dňa priznania starobného dôchodku.

11. Je potrebné zdôrazniť, že pri preskúvaní rozhodnutia správneho orgánu v konaní o správnej žalobe súd môže preskúmať zákonnosť postupu a rozhodovania správneho orgánu len vo vzťahu k tomu, o čom v tom-ktorom konkrétnom prípade správny orgán rozhodoval.

12. V zmysle § 3 ods. 1 písm. b) S. s. p. rozhodnutím orgánu verejnej správy správny akt vydaný orgánom verejnej správy v administratívnom konaní, ktorý je formálne označený ako rozhodnutie.

13. Podľa § 179 ods. 1 písm. a) bodu 1. zákona č. 461/2003 Z. z. rozhodovanie o dôchodkových dávkach zo starobného poistenia, vrátane vyrovnávacieho príplatku, v prvom stupni patrí do pôsobnosti ústredia.

14. Z obsahu administratívnych spisov žalovanej predmetom konania a rozhodovania Sociálnej poisťovne, ústredia číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 02.06.2017 bolo rozhodovanie len o žiadosti žalobcu zo dňa 17.12.2016, podanej žalobcom na pobočke Sociálnej poisťovne Trebišov a doručenej ústrediu dňa 14.01.2016, v ktorej žalobca žiadal o priznanie vyrovnávacieho príplatku podľa § 69b zákona č. 461/2003 Z. z. od 01.01.2016; predmetom konania nebol nárok „vyrovnanie za obdobie pred 01.01.2016. V konaní o odvolaní proti tomuto rozhodnutiu žalovaná napadnutým dôvodila tým, že ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z. neumožňujú skoršie priznanie tejto dávky.

15. Je zrejmé, že rozhodnutím ústredia bolo uvedenej žiadosti žalobcu vyhovieť v celom rozsahu.

16. Krajský súd správne poukázal na skutočnosť, že s otázkou nároku na vyrovnanie rozdielu dôchodkov v období pred 01.01.2016 sa vysporiadal už v predchádzajúcom konaní rozsudkom č. k. 5Sd/35/2016 zo dňa 15.11.2016 tak, že inštitút vyrovnávacieho príplatku bol do zákona o sociálnom poistení zavedený s účinnosťou až od 01.01.2016 a ani z jeho prechodných ustanovení nevyplýva, že by bolo možno tento príplatok priznať od skoršieho dátumu.

17. V súvislosti s uplatňovaním nároku na určitú formu dorovnania starobného dôchodku za obdobie pred 01.01.2016 považuje kasačný súd za potrebné uviesť, že z administratívneho spisu žalovanej vyplýva, že žalobca sa z dôvodov, uvádzaných aj v kasačnej sťažnosti, domáhal priznania nejakej formy vyrovnania výšky starobného dôchodku aj listom zo dňa 25.02.2015, na ktorý Sociálna poisťovňa, ústredie, reagovala listom zo dňa 18.03.2015. Uviedla v ňom, okrem iného, že: „..... „problematikou kompenzácie dôsledkov rozdelenia ČSFR sa v súčasnosti zaoberá Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. právne predpisy Slovenskej republiky v súčasnosti neupravujú možnosť poskytovania prídavku alebo vyrovnania dôchodku“ žiadosti nie je možné vyhovieť ani s prihliadnutím na okolnosti, ktoré uvádza vo svojom podaní.

18. Podľa § 491 ods. 2 S. s. p. právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona, ak by boli v neprospech žalobcu, ak je ním fyzická osoba alebo právnická osoba.

19. Podľa § 244 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len O.s.p.) v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

20. Podľa 244 ods. 3 O. s. p., rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť.

21. Podľa § 250m ods. 1 O. s. p. opravný prostriedok sa musí podať v lehote tridsiatich dní od

doručenia rozhodnutia, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak. Zameškanie lehoty nemožno odpustiť.

22. Podľa § 6 ods. 1 S. s. p. správne súdy v správnom súdnictve preskúmavajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

23. Podľa § 3 ods. 1 písm. c) S. s. p. sa na účely tohto zákona rozumie opatrením orgánu verejnej správy správny akt vydaný orgánom verejnej správy v administratívnom konaní, ktorým sú alebo môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzickej osoby a právnickej osoby priamo dotknuté.

24. Podľa § 4 písm. d) S. s. p. orgánmi verejnej správy sa na účely tohto zákona rozumejú právnické osoby a fyzické osoby, ktorým osobitný predpis zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy.

25. Podľa § 177 ods. 1 S. s. p. správnu žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy.

26. Podľa § 181 ods. 1 S. s. p. fyzická osoba alebo právnická osoba musí správnu žalobu podať v lehote dvoch mesiacov od oznámenia rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo opatrenia orgánu verejnej správy, proti ktorému smeruje, ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak.

27. Podľa § 181 ods. 1 S. s. p. zmeškanie lehoty podľa odsekov 1 až 3 nemožno odpustiť.

28. Podľa § 452 ods. 1 S. s. p. na konanie na kasačnom súde sa primerane použijú ustanovenia druhej časti tohto zákona, ak tento zákon neustanovuje inak.

29. Podľa § 97 S. s. p., ak tento zákon neustanovuje inak, správny súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže správny súd konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“).

30. Podľa § 6 ods. 1 S. s. p. správne súdy v správnom súdnictve preskúmavajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

31. Podľa § 3 ods. 1 písm. c) S. s. p. sa na účely tohto zákona rozumie opatrením orgánu verejnej správy správny akt vydaný orgánom verejnej správy v administratívnom konaní, ktorým sú alebo môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzickej osoby a právnickej osoby priamo dotknuté.

32. Podľa § 177 ods. 1 S. s. p. správnu žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy.

33. Podľa § 181 ods. 1 S. s. p. fyzická osoba alebo právnická osoba musí správnu žalobu podať v lehote dvoch mesiacov od oznámenia rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo opatrenia orgánu verejnej správy, proti ktorému smeruje, ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak.

34. Podľa § 181 ods. 1 S. s. p. zmeškanie lehoty podľa odsekov 1 až 3 nemožno odpustiť.

35. Za spôsobilý predmet súdneho konania je v zmysle ustálenej judikatúry potrebné považovať okrem rozhodnutí aj rôzne akty, ktoré majú charakter rozhodnutia vydaného orgánom verejnej správy alebo právno-aplikačné akty správnych orgánov.

36. Nová právna úprava obsiahnutá v ustanovení § 3 ods. 1 písm. c) S. s. p., ktorá priamo definuje opatrenie orgánu verejnej správy, taktiež viaže spôsobilosť opatrenia byť predmetom súdneho prieskumu na možný zásah do práv, právom chránených záujmov alebo povinností. Najvyšší súd dospel k záveru, že list Sociálnej poisťovne, ústredia zo dňa 18.03.2015 je rozhodnutím, spôsobilým byť predmetom prieskumu v zmysle ustanovenia § 244 ods. 3 O.s.p., resp. možno ho považovať za opatrenie v zmysle ustanovenia § 3 ods. 1 písm. c) S. s. p.

37. Zákonodarca na podanie správnej žaloby ustanovil lehotu dva mesiace od doručenia rozhodnutia správneho orgánu v poslednom stupni. Vzhľadom k skutočnosti, že v danom prípade zo zákona nevyplýva možnosť podať voči opatreniu Sociálnej poisťovne, ktorým nevyhovela žiadosti, opravný prostriedok, neexistuje orgán vyššieho stupňa, ktorý by takéto opatrenie v rámci konania o opravnom prostriedku preskúmaval. Táto skutočnosť však nemení nič na tom, že žalobca mal možnosť v zákonnej 2 mesačnej lehote podať správnu žalobu o preskúmanie opatrenia poisťovne na súde.

38. Rovnaký princíp, až na výnimky ustanovené zákonom, zostal zachovaný aj po prijatí nového kódexu - Správneho súdneho poriadku (§ 181 S.s.p.). Lehota na podanie správnej žaloby o preskúmanie opatrenia žalovaného, ktorým žalovaný rozhodol o jeho právach, začala plynúť od doručenia listu zo dňa 18.03.2015, ktoré je potrebné považovať za opatrenie spôsobilé byť predmetom súdneho prieskumu, a táto lehota uplynula po dvoch mesiacoch.

39. Právny názor krajského súdu vyslovený v bode 26., že nárok na vyrovnávací príplatok možno priznať najskôr od 01.01.2016, plne zodpovedá zneniu ustanovenia § 69b zákona č. 461/2003 Z. z., ktorý neobsahuje prechodné ustanovenie umožňujúce iný postup, kasačný súd považoval za správny a nepovažoval za opodstatnené ani poukazovanie sťažovateľa na ním označené rozsudky najvyššieho súdu, ktoré sa vzťahujú na iné skutkové okolnosti.

40. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody najvyšší súd podľa § 461 S.s.p. kasačnú sťažnosť zamietol ako nedôvodnú.

41. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 167 ods. 1 a § 168 v spojení s § 467 ods. 1 S. s. p., keďže žalobca v tomto konaní nebol úspešný a nezistil dôvod na výnimočné priznanie takej náhrady žalovanej.

42. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.